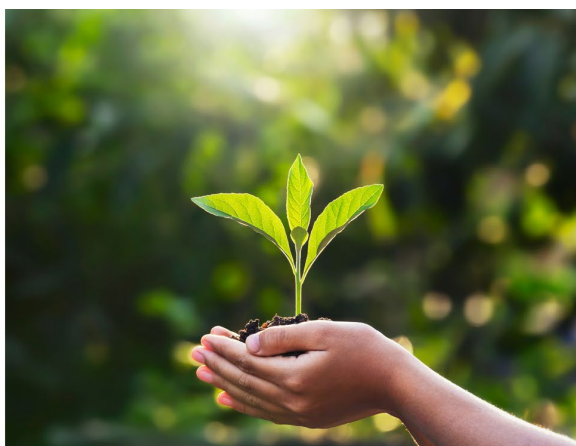

OMAAVALVONTA- OHJELMA

Päivitetty 29.9.2026

valtionlastensuojelulaitos.fi/omavalvonta

Sisällysluettelo

1 Johdanto	3
2 Valtion lastensuojelulaitoksen toiminta.....	4
2. Omavalvonnan perusteet	6
2.1 Lainsäädännöllinen perusta	6
2.2 Valtion lastensuojelulaitoksen strategia	7
3 Omavalvonnan rakenne ja vastuut	9
3.1 Omavalvonnan roolit, vastuut ja valvontaketju	10
3. Omavalvonnan toteutus.....	12
3.1 Vastuu- ja roolijako järjestämisvastuullisen hyvinvointialueen ja palveluntuottajan välillä	12
3.1 Ennakoiva valvonta	13
3.2 Suunnitelmallinen valvonta	15
3.3 Reaktiivinen valvonta	16
3.4 Menettelytavat laatu- ja turvallisuuspoikkeamissa	17
3.5 Saatavuus ja jatkuvuus	22
4 Laatu ja turvallisuus.....	23
4.1 Palvelujen lainmukaisuuden varmistaminen.....	24
4.2 Yhdenvertaisuus	26
4.2 Yhdenvertaisuuden seuranta ja valvonta.....	27
4.3 Palvelujen laadun varmistaminen	27
4.4 Poikkeamien tunnistaminen, seuranta ja käsittely	29
4.5 Turvallisuus ja valmius.....	30
5 Henkilöstö.....	31
6 Asiakaskokemus	32
6.1 Asiakaspalautteen hyödyntäminen	33
7. Omavalvonnan raportointi	34
7.1 Omavalvontatietojen hyödyntäminen.....	35
7.2 Omavalvontaohjelman arviointi ja päivittäminen	36
8 Omavalvontaohjelman päivitykset ja hyväksyntä	37

1 Johdanto

Valtion lastensuojelulaitos on valtakunnallinen julkinen lastensuojelutoimija, joka tuottaa lastensuojelulain mukaisia sijaishuollon palveluja sekä avohuollon vankilan perheosastopalvelua. Sijaishuollon palveluita ovat vaativan tason hoito, erityisen huolenpidon jakso ja 1.1.2027 alkaen kuntouttava suljettu laitospalvelu.

Omavalvontaohjelma on julkinen asiakirja, jossa kuvataan, miten organisaatio varmistaa palvelujensa laadun, turvallisuuden, lainmukaisuuden ja vaikuttavuuden. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta perustuu palveluntuottajan omaan vastuuseen toiminnan asianmukaisuudesta, palvelujen laadusta sekä asiakasturvallisuudesta.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) mukaisesti Valtion lastensuojelulaitos vastaa palveluntuottajana omavalvonnan toteuttamisesta. Omavalvonnalla varmistetaan palvelujen yhdenvertaisuus, saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Se on koko henkilöstön toteuttamaa jatkuvaa toiminnan arviointia, seurantaa ja kehittämistä.

Valtion lastensuojelulaitoksen toimintaa määrittävässä laissa (526/2026) käytetään yhdestä yksiköstä käsitettä Valtion lastensuojelulaitoksen toimintayksikkö, mutta tässä omavalvontaohjelmassa käytetään valvontalainsäädännön mukaisesti käsitettä palveluyksikkö. Omavalvonnan rakenne perustuu ajatukseen, että Valtion lastensuojelulaitoksen palveluyksiköissä voidaan tuottaa useita lastensuojelupalveluja, mutta niiden johtaminen ja omavalvonta muodostavat yhden kokonaisuuden.

Omavalvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminta toteutuu lain, sopimusten ja laatuvaatimusten mukaisesti. Se perustuu ennakoivaan riskienhallintaan, epäkohtien tunnistamiseen ja korjaamiseen sekä toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Omavalvontaa toteutetaan organisaatio- ja palveluyksikkötasolla. Palveluyksiköiden omavalvontaa ohjaavat omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat.

Organisaatiotason omavalvonnalla varmistetaan palvelujen laatu ja yhdenmukaisuus, viranomaisvaatimusten toteutuminen, lasten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä henkilöstön osaaminen ja riittävyys.

Tämä omavalvontaohjelma määrittää Valtion lastensuojelulaitoksen lastensuojelupalveluiden omavalvonnan periaatteet, menettelytavat sekä palvelujen laadun, turvallisuuden ja vaikuttavuuden seurannan ja kehittämisen. Ohjelma toimii palveluyksikkökohtaisten omavalvontasuunnitelmien ohjaavana asiakirjana ja on saatavilla organisaation verkkosivuilla sekä intranetissä.

2 Valtion lastensuojelulaitoksen toiminta

Valtion lastensuojelulaitos ovat samalla palveluntuottaja (Y-tunnus 0186550–8) ja valtion virasto. Valtion lastensuojelulaitoksen toiminta perustuu lakiin ja sen toiminnasta on säädetty Laissa Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta (526/2026).

Valtion lastensuojelulaitoksen tehtävänä on tuottaa lastensuojelulain (417/2007) mukaista laitoshuoltoa sekä järjestää perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta sellaisille sijaishuoltoon sijoitetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa muussa sijaishuollossa ja jotka eivät sairautensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa. Valtion lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimiva koulu on vaativan erityisen tuen perusopetuksen valtakunnallinen palvelunjärjestäjä. Lisäksi Valtion lastensuojelulaitoksessa voidaan antaa myös sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) tai terveydenhuoltolaissa (1326/2014) tarkoitettuja mielenterveyspalveluja.

Tässä omavalvontaohjelmassa keskitytään sosiaalihuollon palvelun omavalvontaan, koska Valtion lastensuojelulaitos tuottaa tällä hetkellä vain sosiaalihuollon palveluina tuotettavia vaativan sijaishuollon ja vankilan perheosastopalvelun palveluja. Valtion lastensuojelulaitos tuottaa sekä sijais- että avohuollon palvelua. Sijaishuollon palveluita ovat vaativan tason laitoshoido ja erityinen huolenpito. Valtion lastensuojelulaitoksella on tuottamisvelvollisuus tuottaa lainsäädännön muuttuessa 1.1.2027 alkaen uutta sijaishuollon palvelua, kuntouttavaa suljettua laitospalvelua. Vankilan perheosastopalvelu on avohuollon palvelu.

Valtion lastensuojelulaitoksen lastensuojelupalvelut
Vankilan perheosasto
Vaativan tason laitoshoido

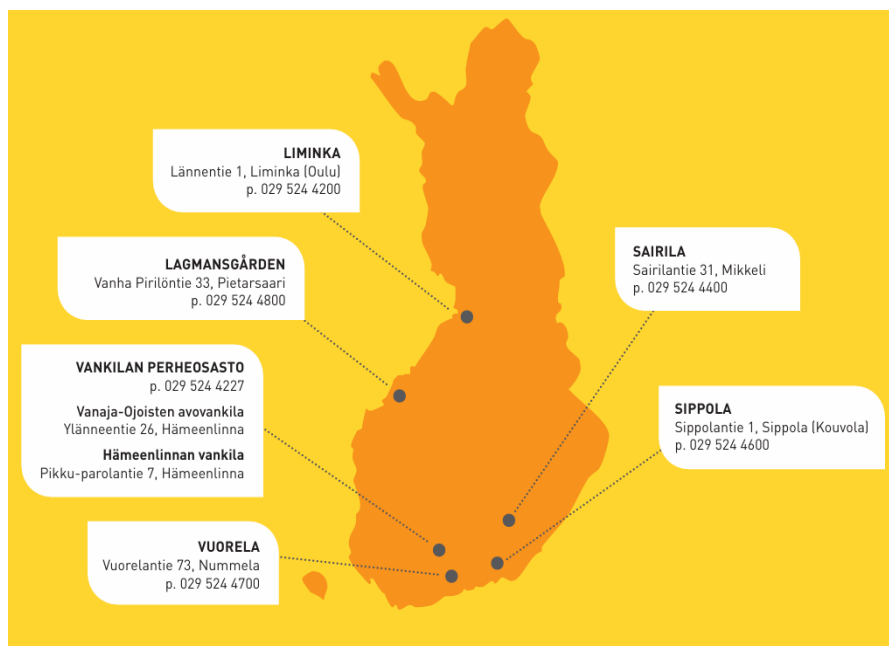
Erityisen huolenpidon jakso
Kuntouttava suljettu laitospalvelu (1.1.2027 alkaen)

Valtion lastensuojelulaitoksessa voidaan antaa myös sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa tarkoitettuja mielenterveyspalveluja, mutta tämä edellyttää hyvinvointialueen kanssa erillistä neuvottelua ja sopimusta.

Valtion lastensuojelulaitos ei ole valtiollisena toimijana ja omaan lakiin toimivana viime-sijaisena palveluntuottajana mukana kilpailutuksissa. Palveluiden hankinnasta laaditaan lapsikohtainen sopimus sijoittajahyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin kanssa. Lapsikohtaisissa sopimuksissa hyvinvointialueet hankkivat Valtion lastensuojelulaitoksessa sosiaalihuollon palveluja.

Valtion lastensuojelulaitoksen tulosohjauksesta vastaavat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja perusopetuksen osalta Opetushallitus. Valtion lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivalla koululla on johtokunta, jonka Terveyden ja hyvinvoinnin laitos asettaa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Toimintayksiköitä ovat Lagmansgården (Pietarsaari), Liminka (Liminka), Sairila (Mikkeli), Sippola (Kouvola) ja Vuorela (Vihti). Vankilan perheosastopalvelua tuotetaan Hämeenlinnan vankilassa ja Vanajan toimipaikassa, Hämeenlinnan vankilassa sekä Ojoisten vankilassa.

2. Omaavalonnan perusteet

2.1 Lainsäädännöllinen perusta

Omaavalonnan perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Valtion lastensuojelulaitoksen toiminnassa keskeisiä säädöksiä ovat:

- Perustuslaki (731/1999)
- Lastensuojelulaki (714/2007)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Hallintolaki 434/2003
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Työturvallisuuslaki (738/2002)
- Valtion virkamieslaki (750/1994)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023)

- Perusopetuslaki (628/1998)
- Vankeuslaki 767/2005

Lisäksi Valtion lastensuojelulaitoksen toiminnassa huomioidaan lainsäädännön asetukset, kuten Sosiaali- ja terveysministeriön asetus maksullisista suoritteista (833/2014). Ohjeissa, säännöissä, talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseissa sekä valvonta- ja rajoitustenmenettelyissä on huomioitu lainsäädännön vaatimukset sekä noudatettu Valtion lastensuojelulaitoksen työjärjestystä.

2.2 Valtion lastensuojelulaitoksen strategia

Valtion lastensuojelulaitoksen strategiana on olla yhteiskunnallisesti merkittävin vaatimman sijaishuollon valtakunnallinen toimija. Strategia muodostuu viimesijaisuuden vaateesta, joka pohjautuu lakisääteiseen velvoitteeseen. Valtion lastensuojelulaitos haluaa olla edelläkävijä Terveysten- ja hyvinvoinnin alaisena yksikkönä tutkimukseen ja näyttöön perustuvana palveluntuottajana. Strategia on uudistumassa vuonna 2027.

Valtion lastensuojelulaitos on suomalaisessa yhteiskunnassa lastensuojelun vaikuttaja ja suunnannäyttävä, jossa tehdään kansallista tutkimus-, kehittämis- ja vaikuttamistyötä. Valtion lastensuojelulaitoksessa laaditaan vuosittain tutkimus- ja hankesuunnitelma.

Valtion lastensuojelulaitoksen arvot ovat turvallisuus, osallisuus, inhimillisyys ja lapsilähtöisyys. Valtion lastensuojelulaitos on sitoutunut vahvaan ammattitaitoon perustuvaan palveluntuottajana, jossa on arvostavaa vuorovaikutusta ja vahvaa moniammatillista osaamista. Valtion lastensuojelulaitoksen strategiassa on sitouduttu seuraaviin arvoihin:

Turvallisuus

Valtion lastensuojelulaitoksessa turvallisuus on kaiken toiminnan ehdoton periaate. Lapsen pitää saada tuntea olevansa turvassa myös voidessaan huonosti. Hyvä pehdytys, laajat täydennyskoulutusmahdollisuudet, ennakointi ja jatkuva parantaminen ovat keskeisiä keinoja turvalliselle arjelle.

Osallisuus

Jokaisella lapsella ja perheellä on oikeus tulla kohdatuksi ja kuulluksi. Jokainen lapsi ja perhe ovat ainutlaatuisia ja asiantuntijoita omassa elämässään. Lisäksi tärkeää on, että jokainen työntekijä kokee osallisuutta työyhteisössä. Kokemusasiantuntijuutta käytetään toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Lapsen osallisuutta ja kokemusta kunnioitetaan kaikessa toiminnassa.

Inhimillisyys

Kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen on jokaisen ihmisen perustarve. Valtion lastensuojelulaitoksessa halutaan kohdata kaikki ihmiset kunnioittavasti. Samalla tunnustetaan, että jokaisella kohtaamisella ja hetkellä on merkitystä. Jokaisen aikuisen tehtävä on luoda sinnikkäästi yhteyttä lapseen. Jokainen päivä on uusi mahdollisuus luoda uusia muistoja ja kirjoittaa uutta omaa tarinaa. Toivon ylläpitäminen on keskeinen tekijä hyvän elämän kokemisessa ja silloin, kun elämässä tapahtuu yllättäviä asioita. Toivo on myös taito, jota välitetään. Unelmatyöskentely on käytössä oleva menetelmä.

Lapsilähtöisyys

Valtion lastensuojelulaitoksessa tunnustetaan jokaisen lapsen arvo ja yksilölliset tarpeet. Lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti turvallisessa toimintaympäristössä turvallisten ja osaavien työntekijöiden ympäröimänä. Vahvat rakenteet mahdollistavat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten lapsilähtöisen hoivan, huolenpidon ja opetuksen.

Tulossopimuksessa sovitaan vuosittain strategian mukaiset tavoitteet ja niiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti väli- ja tulossopimusarvioinnissa sekä laadittavassa toimintakertomuksessa. Strategian arviointi on osa sisäisiä auditointeja. Strategian pohjalta arvioidaan virasto- ja yksikkötasolla tulossopimuksen tavoitteiden toteutuminen ja jokaisen työntekijän henkilökohtaisessa tulos- ja kehityskeskustelussa.

Omavalvonta tukee Valtion lastensuojelulaitoksen strategian mukaisia tavoitteita, jotta arjessa toteutuu aito viimesijaisuuden vaatimus ja yhteiskunnallisesti merkittävien vaatimien sijaishuollon valtakunnallinen toimijuus. Vahva osaaminen, moniammatillisuus ja arvojen näkyminen arjessa edellyttävät toimivaa omavalvontaa, jotta se toteutuu aidosti. Se on lapsen edun ensisijaisuutta joka tilanteessa, dynaamista turvallisuuskulttuuria, osallisuutta, yhdenvertaisuutta, vastuullisuutta, vaikuttavuutta ja hyvää hallintoa. Omavalvonta on osa strategista johtamista.

3 Omavalvonnan rakenne ja vastuut

Lastensuojelutyön johtaja vastaa omavalvontaohjelman hyväksymisestä, toteutumisen seurannasta ja kehittämisestä. Omavalvontaohjelman seuranta ja kehittämistä toteutetaan Valtion lastensuojelulaitoksen laatujohtoryhmässä. Omavalvonnan seuranta julkaistaan neljä kertaa vuodessa Valtion lastensuojelulaitoksen verkkosivuilla.

Palveluysiköiden johtajat ja vankilan perheosastolla vastaava ohjaaja vastaavat omavalvontaohjelman toimeenpanosta omassa palveluysikössään. Palveluysiköiden omavalvontasuunnitelmien vastuuhenkilö on toimintayksikön johtaja ja vankilan perheosastolla vastaava ohjaaja. Palveluysiköiden esihenkilöt (vastaava ohjaaja, tiiminvetäjä) toimivat omavalvontasuunnitelman käytännön toteutumisen käyttöönottajina ja seuraajina palveluysikön johtajan johdolla. Vankilan perheosastolla tämä vastuu on myös vastaavalla ohjaajalla. Tiiminvetäjä toimii omavalvonnan käytännön toteutumisen sekä sen seurannan vastuuhenkilönä omassa asuinyksikössään. Omavalvontasuunnitelman toteutumien seurannasta ja kehittämisestä vastaa palveluysikön laatujohtoryhmä. Omavalvontaohjelma- ja suunnitelma on osa uuden työntekijän perehdyttämisohjelmaa.

Valtion lastensuojelulaitoksessa jokainen työntekijä vastaa osaltaan turvallisesta, laadukkaasta ja lainmukaisesta toiminnasta. Valtion lastensuojelulaitoksessa kaikki toimivat viroissa, joten jokaisella työntekijällä on myös valtion virkamieslain (750/1994) mukainen vastuu toiminnastaan. Koska Valtion lastensuojelulaitoksessa toimintaympäristöt ovat erityisen suljettuja ja lapset hyvin haavoittuvaisessa asemassa, vastuu omasta toiminnasta korostuu entisestään.

3.1 Omavalvonnan roolit, vastuut ja valvontaketju

Alla on kuvattu tarkemmin roolit, vastuut ja valvontaketjut organisaatio-, palveluysikkö- ja henkilökuntatasolla omavalvonnan toteuttamisessa.

Organisaatiotaso

Rooli	Vastuut	Valvontaketju
Lastensuojelutyön johtaja	Hyväksyy omavalvontaohjelman,	Raportoi Valtion

	vastaa omavalvonnan seurannasta ja kehittämisestä	lastensuojelulaitoksen johtajalle, vetää organisaation laatujohtoryhmää
Laatujohtoryhmä	Toteuttaa seuranta- ja kehittämistä, organisaatiotoimien poikkeamien käsittelyä.	Kokoaa tiedot palveluyksiköiltä, raportoi lastensuojelutyön johtajalle
Erikoissuunnittelija	Valmistele seuranta- ja julkaisee omavalvonnan seurannan (4x/vuosi)	Perustuu palveluyksiköistä kerättyyn ja organisaation laatujohtoryhmän käsittelyssä koottuun tietoon, lastensuojelutyön johtaja hyväksyy seurantaraportin
Tietosuojavastaava	Seuraa ja käsittelee asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantavia tietosuojaan liittyviä poikkeamia.	Raportoi Valtion lastensuojelulaitoksen johtajalle.

Palveluksikkötaso

Rooli	Vastuut	Valvontaketju
Palveluksikön johtaja / Vankilan perheosaston vastaava ohjaaja	Vastaa palveluksikön omavalvonnan toimeenpanosta ja kokonaisuudesta: palveluksikön omavalvontasuunnitelmasta, sen toteutumisesta ja kehittämisestä. Poikkeamien käsittely ja seuranta. Varmistaa omavalvonnan perehdytyksen toteutumisen.	Raportoi lastensuojelutyön johtajalle, kokoaa palveluksikön raportoinnin organisaation laatujohtoryhmälle.
Esihenkilöt (tiiminvetäjä, vastaava ohjaaja)	Toimeenpano arjen tasolle ja toteutumisen seuranta, poikkeamien laadinta ja käsittely. Omavalvonnan perehdytysvastuu.	Raportoivat palveluksikön johtajalle. Perehdytyksessä välitetään tieto uudelle työntekijälle.

Tiiminvetäjä	Vastaa käytännön toteutuksesta ja seurannasta asuinyksikössä, asuinyksikköä koskevien poikkeamien laadinta ja käsittely.	Seuraa toteutusta ja kerää tiedot työntekijöiltä, raportoi johtajalle.
Toimintayksikön laatujohtoryhmä	Seuraa ja kehittää omavalvonnan toteutumista.	Raportoi organisaation laatujohtoryhmälle
Henkilökuntataso		
Rooli	Vastuut	Valvontaketju
Kaikki virkasuhteiset työntekijät	Turvallinen, laadukas ja lainmukainen toiminta, korostunut vastuu suljetuissa toimintaympäristöissä, vastuu virkamieslain mukaisesti	Velvollisuus ilmoittaa riskeistä ja epäkohdista, raportivat havainnot esihenkilölle tai toiminnasta vastaavalle henkilölle

3. Omavalvonnan toteutus

3.1 Vastuu- ja roolijako järjestämisvastuullisen hyvinvointialueen ja palveluntuottajan välillä

Valtion lastensuojelulaitos on lastensuojelupalveluiden palveluntuottaja, joten hyvinvointialueilla on palveluiden järjestämis- ja valvontavastuu. Lapsikohtainen valvonta toteutuu lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän toteuttamana. Valtion lastensuojelulaitos valvoo omaa toimintaansa omavalvonnan keinoin edellä kuvatun rooli- ja vastuu sekä valvontaketjun mukaisesti.

Valtion lastensuojelulaitoksen toiminta poikkeaa muista lastensuojelupalvelun palveluntuottajista, koska sen toiminta perustuu omaan lakiin, viimesijaisuuden vaateeseen

ja virkamiesvastuuseen sekä valtiollisena virastona toimimiseen. Lisäksi virastolle on asetettu tuottamisvelvoitteeksi kuntouttava suljettu laitospalvelu.

Ennen lapsen saapumista palveluun, palvelusta laaditaan lapsikohtainen sopimus. Sopimuksessa on tarkemmin eritelty ehdot palvelun toteutumiselle ja seuraamuksille, mikäli palvelu ei toteudu sovitun mukaisesti. Sopimuksen liitteeksi tulee mm. sopimus henkilötietojen käsittelystä.

3.1 Ennakoiva valvonta

Ennakoivaa valvontaa toteutetaan poikkeamien seurannalla, riskien arvioinneilla, riittäväällä ja osaavalla henkilökunnalla- ja lainmukaisella henkilöstörakenteella, rekrytoinnilla, täydennyskoulutuksilla, auditoinneilla, turvallisuuskatselmuksilla, perehdytyksellä, omaavontasuunnitelmien arvioinnilla sekä toimintaympäristön seurannalla.

Poikkeamien käsittely ja seuranta tehdään eri tasoilla riippuen sen sisällöstä. Edellä kuvatussa vastuu- ja roolijaottelussa on eritelty tarkemmin niiden käsittely. Omaavonta on käytännön riskienhallintaa. Riskien arviointi toteutetaan vuosikellon mukaisesti virastotasolla 2 kertaa vuodessa ja palveluyksiköissä 3–4 kertaa vuodessa. Laatujohtoryhmä valmistelee ja esittelee vuosittaiset virastotason auditointiteemat palveluyksiköihin.

Valtion lastensuojelulaitoksen toimintaa kehitetään tunnistamalla aitoja kriittisiä kohtia, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Kun epäkohdat ja riskit on tunnistettu, organisaation, tai yksittäisen yksikön, prosesseihin tehdään tilannetta korjaavia muutoksia. Riskienhallinta edellyttää avointa ja turvallista työilmapiiiriä sekä luottamusta esihenkilöitä kohtaan toimintaan liittyvien epäkohtien esiin tuomiseksi.

Valtion lastensuojelulaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perustana toimii vielä toistaiseksi sähköinen laatujohtajärjestelmä Kartta, jossa kuvataan palvelujen keskeiset prosessit sekä työ- ja toimintaohjeet. Järjestelmä sisältää poikkeamien käsittelyn, riskienhallinnan, haittojen ja vaarojen kartoituksen sekä aloite- ja palautejärjestelmän. Uusi laajempi ja käyttöominaisuuksiltaan kattavampi laatujohtajärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2026 aikana.

Valtion lastensuojelulaitoksen riskienhallinnassa riskejä tunnistetaan valvonnan ratkaisujen, epäkohta- ja omavalvontailmoitusten, sisäisten ja ulkoisten auditointien, johdon katselmuksen, SWOT-analyysin, poikkeamien sekä omavalvontamittaritietojen analyysin yhteydessä. Johdon tehtävä on analysoida toiminnan kannalta tärkeimmät riskit.

Henkilökuntarakenteen lain- ja tarkoituksenmukaisuus on osa ennakoivaa valvontaa. Kaikista rekrytoinneista tehdään rekrytointisuunnitelma, jonka HR tarkastaa ja lastensuojelutyön johtaja hyväksyy. Rekrytointisuunnitelmissa valmistelussa ja hyväksynnässä painotetaan sitä, että rekrytoiva esihenkilö on tarkistanut riittävän koulutus- ja osaamisvaateen rekrytoinnissa. Rekrytoinnissa ja suorarekrytoinnissa edellytetään lainsäädännön vaatimia pätevyysvaatimuksia (lastensuojelulaki, laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta), riittävää osaamista ja soveltuvuutta tehtävään sekä Lupa- ja valvontaviranomaisen (LVV) ylläpitämään Julkiterhikki- rekisteriin rekisteröintiä.

Kaikkien rekrytoitavien uusien työntekijöiden rikosrekisteriote lasten kanssa toimimiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaavien työntekijöiden tausta Lupa- ja valvontaviranomaisten (LVV) rekisteristä tarkistetaan. Rekrytoiva esihenkilö dokumentoi tarkistuspäivämäärät. Vankilan perheosastolle rekrytoitavista työntekijöistä tehdään turvallisuusselvitys.

Virastotason hoito- ja kasvatushenkilökunnan yleinen täydennyskoulutussuunnitelma laaditaan vuosittain. Tehtävän- ja vastuunjako määritetään tarkemmin viraston tehtävänkuvissa ja työjärjestyksessä. Täydennyskoulutukset on huomioitava etukäteissuunnittelun mukaisesti vuosittaisessa hankinta- ja budjetin suunnittelussa. Palveluyksiköissä pidetään yllä tarkempaa työntekijäkohtaista koulutussuunnitelmaa, jossa varmistetaan riittävä osaaminen ja sen jakautuminen eri asuinyksiköissä. Tarkempi täydennyskoulutussuunnitelma ja sen toteutumisen seuranta on palveluyksikön johdon ja esihenkilöiden vastuulla.

Palveluyksikön johtaja vastaa palveluyksikötason omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä, toteutumisesta ja perehdytyksen varmistamisesta. Turvallisuuskatselmuks (turvallisuuskävelyt) pidetään palveluyksiköissä vuosikellon mukaisesti ja kun se on arvioitu tarpeelliseksi. Turvallisuuskatselmus on konkreettinen kierros työpaikalla, jossa havainnoidaan ympäristöä, työvälineitä tai toimintatapoja sekä tehdään tarvittavat korjaavat toimenpiteet oikea-aikaisesti.

3.2 Suunnitelmallinen valvonta

Suunnitelmallinen valvonta pitää sisällään vuosikellojen sisältöjen suunnittelun ja päivittämisen. Vuosikellon sisällön päivittytyö tehdään laatujohtoryhmissä sekä organisaatio- että palveluysikkötasolla.

Osana suunnitelmallista valvontaa ovat päätöksenteko- ja asiakirjahallinta, tulossopimuksen tavoitteet ja niiden arviointi, johdon katselmukset, auditoinnit ja omavalvontaraportointi. Osana suunnitelmallista omavalvontaa on, että asiakirjat ja hallintolain mukaiset päätökset valmistelee eri henkilö kuin toimivaltainen päättäjä ja kaikista tehdystä lastensuojelulain mukaisista rajoituspäätöksistä raportoidaan toimintayksikön johtajaa.

Lastensuojelulain mukaisissa rajoitustoimenpiteissä keskeistä on, että toimintayksikön johtaja delegoi päätöksenteko-oikeuksia vain pätevyysvaatimukset täyttävälle ja lastensuojelulakikoulutuksen käyneelle hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla työntekijällä. Oikeudet delegoidaan vasta riittävän perehdytyksen ja käydyn lakikoulutuksen sekä keskustelun jälkeen, jotta varmistetaan riittävä osaamistaso. Uusissa ohjeistuksissa on korostettu raportointivastuuta jokaisesta tehdystä rajoituspäätöksestä johtajalle. Johtaja seuraa jatkuvasti tehtyjen rajoituspäätösten ja dokumentoinnin oikeellisuutta ja laatua. Näin pyritään suunnitelmallisesti toteuttamaan parempaa omavalvontaa.

Tulossopimus laaditaan vuosittain Valtion lastensuojelulaitoksen Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen asettamiin tavoitteisiin. Näiden tavoitteiden pohjalta määrittyy keskeiset seurattavat tunnusluvut ja toimintayksiköiden tavoitteet. Tulossopimuksen tavoitteiden etenemistä arvioidaan vähintään puolen vuoden välein. Johdon katselmus laaditaan vuosittain ja se sen pohjalta suunnitellaan toimintatapojen vaikuttavuutta ja tavoitteiden saavuttamista sekä arvioidaan muutos- ja kehitystarpeita.

Omavalvonta-ohjelman seurantaan sisältyvät omavalvonnan mittarit, joita ovat aloitteet, asiakaspalautteet (lapsi, läheiset, sosiaalityöntekijä), poikkeamat, tehdyt rajoitustoimenpiteet, käyttöaste, henkilöstökoulutukset, henkilöstökyselyt, henkilöstömitoitus, sairaspöissaolot ja vireillä olevat valvonta-asiat. Omavalvonnan mittareita seurataan ja arvioidaan sekä organisaatio- että palveluysikkötason laatujohtoryhmässä.

Omavalvonnan mittareina toimivat seuraavat tiedot:

Omaavonnan mittarit
1. Aloitteet
2. Palautteet
3. Poikkeamat
4. Asiakaspalautteet (lapset, perheet, sosiaalityöntekijät)
5. Tehdyt rajoitustoimenpiteet
6. Henkilöstö (henkilöstökyselyjen tulokset, sairauspoissaolot)
7. Valvonta (vireillä olleet valvonta-asiat ja päätökset)
8. Omaavonnalliset ilmoitukset ja toimenpiteet, sisäiset auditoinnit
9. Henkilöstömitoituksen toteutuminen
10. Omaavontaohjelman- ja suunnitelman päivitykset
11. Tulossa palvelun vaikuttavuusmittarit SDQ (Strenghts and difficulties questionnaire), CEWSS (Current experiences of emotional warmth and safety) ja ATMQ (Adolescent treatment motivation)

3.3 Reaktiivinen valvonta

Reaktiivinen valvonta perustuu muistutuksiin, kanteluihin, epäkohtailmoituksiin, palautteisiin, vaaratapahtumiin ja henkilökunnan ilmoituksiin. Valtion lastensuojelulaitoksessa asiakasturvallisuutta vaarantavat epäkohdat, vaaratilanteet, vahingot ja lainvas-
taisuudet täytyy tunnistaa, ilmoittaa ja korjata viivytyksettä.

Yhteydenotot ja vireilletulot voivat tulla työntekijöiltä tai johdolta, lapselta tai hänen läheiseltään, hyvinvointialueilta, muilta palveluntuottajilta, Lupa- ja valvontaviranomaiselta (LVV), Eduskunnan oikeusasiamieheltä (EOAK) tai tulosohjaaja Terveysten- ja hyvinvoinninlaitokselta (THL).

Palveluyksiköiden omaavonta- ja hyvän kohtelun suunnitelmissa ohjeistetaan ja opastetaan tarkemmin lapsia ja hänen läheisiään muistutusten ja kanteluiden tekemisessä. Omaavonta- ja hyvän kohtelun suunnitelmissa on kirjattu vastuutahot ja tarvittavat

yhteystiedot. Ne pitävät sisällään neuvontaa antavien kaikkien hyvinvointialueiden sosiaali- ja potilasasiavastaavien yhteystiedot. Valtion lastensuojelulaitoksessa jokaisen työntekijän vastuulla on opastaa ja ohjata lasta niiden tekemisessä.

Jokaisella työntekijällä ja sijaisella tai alihankkijan työntekijällä on Lain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2013, § 29) mukainen velvollisuus ilmoittaa viipymättä toiminnan vastuuhenkilölle tai muulle valvonnasta vastaavalle henkilölle havaitsemaan epäkohdasta, sen uhasta tai muusta lainvastaisesta toiminnasta. Ilmoitukset voi tehdä salassapitosäännösten estämättä. Palveluyksikköä koskevat epäkohdat ilmoitetaan sen vastuuhenkilölle eli johtajalle tai vankilan perheosastolla vastaavalle ohjaajalle. Johtaja ja vastaava ohjaaja raportoi ilmoituksesta lastensuojelutyön johtajalle, jotta asiaa pystytään tarvittavassa korjaamaan laajemmin viraston tuella. Ilmoituksen vastaanottaja huolehtii asian käsittelystä, tarvittavista korjaavista toimenpiteistä sekä tiedon välittämisestä eteenpäin. Jos epäkohtaa ei voida korjata omavalvonnan keinoin tai sitä ei korjata viivytyksettä, asiasta ilmoitetaan palvelunjärjestäjälle ja valvontaviranomaiselle.

Valvontalain mukaisen ilmoituksen voi tehdä lomakkeella, joka löytyy sähköisestä Kartta-järjestelmästä ja tulevaisuudessa uudessa laadunhallintajärjestelmässä. Ilmoituksen voi tehdä nimettömästi. Virastossa on käytössä whistleblowing-kanava, josta voi ilmoittaa väärinkäytöksistä organisaatiotasolla. Tästä on erillinen ohjeistus Kartta-järjestelmässä.

Valtion lastensuojelulaitoksessa halutaan vahvistaa entisestään avointa ja keskusteltavaa kulttuuria, johon kuuluu myös tarvittavien ilmoitusten tekeminen ja syvälinen ymmärrys virkavastuulla toimimisesta. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa mitään kielteisiä seuraamuksia eikä ilmoituksen tekemistä saa estää. Ilmoittajan suoja koskee myös tilanteita, joissa henkilö osallistuu ilmoittamansa asian selvittämiseen. Valtion lastensuojelulaitosta sitoo myös julkisena virastona julkisuuslain mukainen julkisuusperiaate: toiminta pitää olla avointa ja läpinäkyvää. Nostettavat epäkohdat täytyy pystyä avoimesti tuomaan esille ja niitä käsittely toteuttaa neutraalisti sekä objektiivisesti.

3.4 Menettelytavat laatu- ja turvallisuuspoikkeamissa

Valtion lastensuojelulaitoksessa kaikki lapsen turvallisuutta, hyvinvointia tai hoitoa vaarantaneet tai vaarantaa voineet tapahtumat käsitellään järjestelmällisesti osana oma-valvontaa. Poikkeamat dokumentoidaan, käsitellään viivytyksettä, analysoidaan ja niiden perusteella toteutetaan korjaavat sekä ehkäisevät toimenpiteet.

Vaaratapahtumat jaetaan vaaratapahtumiin sekä vakaviin vaaratapahtumiin niiden seurauksien ja vakavuuden perusteella. Vakavista tapahtumista tiedotetaan aina ylemmää johtoa, palvelun järjestäjää ja tarvittaessa viranomaisia. Esihenkilö johtaa tapahtuman käsittelyä arjen tasolla, kun taas johto vastaa vakavien tapahtumien strategisesta ohjauksesta, viranomaisyhteistyöstä ja koko organisaation oppimisesta.

Menettelytavan tavoitteena on turvata lasten ja henkilöstön turvallisuus, ehkäistä vastaavien tilanteiden toistuminen sekä kehittää toimintaa tapahtumista oppimalla. Vaaratapahtumaohjeistus on laadittu koko henkilökunnalle. Vaaratapahtumaohjeistus pitää sisällään sekä asiakasturvallisuutta että työturvallisuutta vaarantavat poikkeamat.

Vaaratapahtumien käsittelyssä painotetaan avointa ilmoittamista, nopeaa reagointia, huolellista dokumentointia, lasten osallisuutta sekä korjaavien toimenpiteiden suunnitelmallista seurantaan turvallisuuden jatkuvaksi parantamiseksi. Ohjeistuksessa painotetaan sitä, että lapselle annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtumasta ja hänet osallistetaan tilanteen selvittämiseen ja mahdollisten korjaavien toimenpiteiden suunnitteluun hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden.

Työn- ja vastuunjako vaaratapahtumien käsittelyssä:

Työntekijä

Työntekijän tehtävänä on varmistaa vaaratapahtuman välitön turvallinen hallinta sekä huolehtia tapahtuman asianmukaisesta ilmoittamisesta ja dokumentoinnista.

Työntekijä:

- Huolehtii tilanteen välittömästä turvallisesta hoitamisesta sekä tarvittavista hälytyksistä. Ensisijaisena tavoitteena on turvata lasten ja henkilöstön turvallisuus.
- Ilmoittaa vakavasta vaaratapahtumasta viipymättä esihenkilölle, palveluyksikön johtajalle sekä kouluaikana apulaisrehtorille.
- Ilmoittaa vakavasta vaaratapahtumasta virka-ajan ulkopuolella vastuuvuorolaiselle tai päivystävälle esihenkilölle.
- Tiedottaa omalle työryhmälleen tilanteesta huomioiden salassapidon, tietosuojan ja tiedon tarpeellisuuden.

- Tiedottaa tapahtumasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ohjeiden mukaisesti.
- Kirjaa tapahtuman Nappulaan ja vaaratapahtumajärjestelmään voimassa olevien ohjeiden mukaisesti.
- Kuvaa dokumentoinnissa tapahtuman kulun, seuraukset sekä lapsen näkemyksen mahdollisuuksien mukaan.
- Osallistuu tarvittavien lisäselvitysten laatimiseen.
- Tekee sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023, 29 §) mukaisen ilmoituksen, mikäli havaitun epäkohdan korjaamiseksi ei ryhdytä viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin tai omavalvonnalliset toimenpiteet ovat riittämättömiä.

Tilannejohtaja

Tilannejohtaja vastaa vaaratapahtuman aikaisesta operatiivisesta johtamisesta ja kokonaistilanteen hallinnasta.

Tilannejohtaja:

- Varmistaa tilanteen turvallisen johtamisen ja kokonaiskuvan hallinnan.
- On läsnä tilanteessa ja johtaa toimintaa tapahtumapaikalla.
- Ohjaa tilanteen etenemistä, huolehtii henkilöstöressurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä sekä koordinoi tilanteen päättämistä.
- Varmistaa riittävän tiedonkulun tilanteen aikana ja sen päätyttyä.
- Huolehtii siitä, että jatkotoimenpiteet, seuranta, mahdolliset rajoitustoimenpiteet ja dokumentointivastuut on selkeästi määriteltä.
- On tarvittaessa yhteydessä vastuuvuorolaiseen tai päivystävään esihenkilöön jälkipuinnin, työntekijöiden tuen tai muiden kiireellisten toimenpiteiden järjestämiseksi.

Esihenkilö

Esihenkilö vastaa vaaratapahtumien käsittelystä, korjaavien toimenpiteiden suunnittelusta ja niiden seurannasta.

Esihenkilö:

- Arvioi tapahtuman vakavuuden ja tarvittavat jatkotoimenpiteet.
- Ottaa tarvittaessa tilannejohtovastuun laajoissa tai erityisen vakavissa vaaratapahtumissa.
- Vastaa poikkeaman käsittelystä omaavontaprosessin mukaisesti.
- Toteuttaa vaaratapahtuman jälkeisen riskien arvioinnin.

- Arvioi tarpeen toimintatapojen, ohjeiden tai käytäntöjen muuttamiselle.
- Päättää korjaavista toimenpiteistä ja nimeää niille vastuuhenkilöt.
- Dokumentoi sovitut toimenpiteet, vastuut ja aikataulut.
- Seuraa toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta.
- Järjestää vakavan vaaratapahtuman jälkeen arviointi- ja oppimiskäsittelyn sekä varmistaa tapahtumasta oppimisen työyhteisössä.

Vastuuvuorolainen

Vastuuvuorolainen vastaa virka-ajan ulkopuolella välittömästä työnjohdollisesta ohjauksesta sekä tilanteen koordinoinnista.

Vastuuvuorolainen:

- Käyttää tarvittaessa työnjohdollista toimivaltaa akuuteissa tilanteissa.
- Arvioi tapahtuman vakavuuden ja tarvittavat välittömät toimenpiteet.
- Koordinoi toimintaa, tiedonkulkua ja resurssien käyttöä.
- Toimii tarvittaessa tilannejohtajana, mikäli lapsen tilanteen tuntevaa työntekijää ei ole saatavilla.
- Järjestää tarvittaessa tilanteen jälkipuinnin ja defusing-keskustelun.
- Varmistaa vaaratapahtumien asianmukaisen dokumentoinnin.
- Raportoi tapahtumista vastaavalle ohjaajalle ja tarvittaessa asuinyksikön tiiminvetäjälle.
- Ilmoittaa vakavista vaaratapahtumista palveluyksikön johtajalle ja viraston johdolle.
- Huolehtii tiedon siirtämisestä päivystävälle esihenkilölle tai seuraavalle vastuuhenkilölle.

Päivystävä esihenkilö

Päivystävä esihenkilö vastaa virka-ajan ulkopuolella akuuttien vaaratapahtumien johtamisesta ja välttämättömien toimenpiteiden organisoinnista.

Päivystävä esihenkilö:

- Käyttää virka-ajan ulkopuolella esihenkilölle kuuluvaa toimivaltaa.
- Arvioi vaaratapahtuman vakavuuden ja päättää välittömistä toimenpiteistä.
- Varmistaa tapahtuman dokumentoinnin asianmukaisiin järjestelmiin.
- Huolehtii tarvittaessa lapsen haun tai hoidon järjestämisestä.
- Siirtää riittävät tiedot tapahtumasta virka-aikaiselle esihenkilölle jatkokäsittelyä varten.

- On erittäin vakavissa tai kriittisissä tilanteissa yhteydessä palveluyksikön johtajaan ja viraston johtoon.

Palveluyksikön johtaja / vankilan perheosaston vastaava ohjaaja

Palveluyksikön johtaja tai vankilan perheosastolla vastaava ohjaaja vastaa vakavien vaaratapahtumien käsittelystä, omavalvonnan toteutumisesta sekä korjaavien toimenpiteiden riittävydestä.

Palveluyksikön johtaja / vankilan perheosaston vastaava ohjaaja:

- Vastaa vakavien vaaratapahtumien käsittelystä ja toiminnan lainmukaisuudesta.
- Huolehtii viranomais- ja sidosryhmäyhteistyöstä sekä tarvittavasta tiedottamisesta.
- Varmistaa, että riskien arviointi ja korjaavat toimenpiteet toteutetaan viivytyksettä.
- Varmistaa, että vaaratapahtumista opitaan koko palveluyksikön tasolla.
- Huolehtii vakavista vaaratapahtumista tiedottamisesta Valtion lastensuojelulaitoksen johdolle.
- Varmistaa, että lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää ja tarvittaessa muita viranomaisia tiedotetaan.
- Arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) mukaisen omavalvontailmoituksen tarpeen ja tekee tarvittaessa ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.
- Varmistaa, että omavalvontailmoituksen tehneeseen työntekijään ei kohdisteta vastatoimia.

Valtion lastensuojelulaitoksen johto

Valtion lastensuojelulaitoksen johto vastaa omavalvonnan, turvallisuuden johtamisen ja organisaatiotasaisen kehittämisen ohjauksesta.

Johto:

- Tukee palveluyksikköä vakavien tai laajavaikutteisten tilanteiden ratkaisemisessa.
- Arvioi resurssien sekä mahdollisten lisäpalveluiden tarpeen tilanteen hallitsemiseksi.
- Arvioi tapahtumien vaikutuksia palvelujen turvallisuuteen, laatuun ja vaikuttavuuteen.
- Vastaa organisaatiotason riskien arvioinneista ja kehittämistoimenpiteistä.
- Hyödyntää vaaratapahtumista saatua tietoa toiminnan kehittämisessä.

- Seuraa vaaratapahtumien kokonaisuutta osana omavalvontaa, riskienhallintaa ja turvallisuuden johtamista.

Omavalvonnan periaate: Kaikkien henkilöstöryhmien velvollisuutena on osallistua turvallisuuden varmistamiseen, vaaratapahtumien ilmoittamiseen, dokumentointiin, käsittelyyn sekä korjaavien ja ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamiseen osana palveluyksikön omavalvontaa.

3.5 Saatavuus ja jatkuvuus

Palveluiden saatavuus pyritään varmistamaan siten, että Valtion lastensuojelulaitos pystyy tarjoamaan riittävästi sille määriteltyjä palveluja sekä sitä, että lapsi saa tarpeita vastaavia palveluja oikea-aikaisesti. Palveluiden saatavuutta seurataan aktiivisesti jonotilanteen ja palvelupaikkojen käyttöasteen seurannalla. Tämän tukena on keskitetty asiakaspaikkaohjaus, jotta ohjautuminen palveluihin tapahtuu tasalaatuisesti ja tehokkaasti ilman viiveitä. Keskitetty asiakaspaikkaohjaus raportoi jatkuvasti ajantasaista tilannekuvaa palveluyksiköihin ja johdolle.

Riittävän lähtötiedon kartoittaminen on edellytys sille, että lapselle turvataan mahdollisimman hyvin hänen tarpeisiinsa nähden oikea sijaishuoltopaikka. Alkutietoja kartoitetaan jo asiakaspaikkaohjauksessa, mutta lapsen vastaanottava palveluyksikkö selvittää laajemmin tarvittavia lisätietoja ja järjestää aloitusneuvottelun mahdollisimman nopeasti sijoituksen aloitettua. Rikosseuraamuslaitoksen ohjausyksikkö koordinoi vankilan perheosastolle asiakasohjautumista ja on yhteydessä hyvinvointialueen sosiaalityöntekijään sekä vankilan perheosastolle sijoitusta suunniteltaessa.

Palveluiden saatavuuteen ja jatkuvuuteen liittyy oleellisesti riittävä ja pysyvä henkilökuntamäärä. Palveluyksikön henkilökuntamäärän, sen rakenteen toteutuminen ja mitoituksen seuraaminen on yksikön johtajan vastuulla. HR tukee ja avustaa esihenkilöitä rekrytointiin, työhyvinvointiin ja virkasuhdeasioihin liittyvissä asioissa. Organisaatiotasoisesti Valtion lastensuojelulaitoksen virka- ja henkilökuntamäärää seurataan hallintojohtajan johdolla. Näitä arvioidaan ja käydään lävitse johtoryhmissä. Lastensuojelutyön johtaja seuraa organisaatiotasolla riittävän lain mukaisen henkilökuntamäärän- ja mitoituksen toteutumista yhteistyössä johtajien kanssa. Toteutuneet mitoitusluvut raportoidaan omavalvontaseurannan yhteydessä.

Palveluiden jatkuvuudella tarkoitetaan lapsilähtöistä hoidon jatkuvuutta. Valtion lastensuojelulaitoksessa on viimesijaisuuden vaade, joten lapsen hoito ja kasvatus sijaishuoltopaikassa pyritään turvaamaan kaikin keinoin haastavassakin tilanteessa lapsen edun mukaisesti. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että palvelu pyritään räätälöimään lapsilähtöisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Erityisessä huolenpidossa on mahdollisuus järjestää määräaikaista tehostettua tukea, jossa lapsi on lapsimäärältään vähäisemmässä asuinyksikössä ja hänen kanssaan tehtävä moniammatillinen työskentelynsä on vieläkin intensiivisempää. Tulevassa kuntouttavassa suljetussa laitospalvelussa palvelu on erittäin tuettua ja resursoitua sekä moniammatillista.

4 Laatu ja turvallisuus

Palveluyksiköiden toiminta pohjautuu lakiin Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta (526/2026) ja lastensuojelulakiin (417/2007). Toimintaprosesseja tukee toistaiseksi laatujärjestelmä Kartta, joka on rakennettu Balanced Score

Card:n (BSC) mukaisella tavalla: asiakkaat, henkilöstö, prosessit ja talous. Uusi laadun hallinta- ja raportointijärjestelmä otetaan käyttöön syksyllä 2026.

Laadun hallinta pohjautuu Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023). Omavalvontaohjelma ja palveluysikkökohtaiset omavalvontasuunnitelmat ovat nähtävillä Valtion koulukotien verkkosivuilla. Omavalvontasuunnitelma ja lasten kanssa laaditut Hyvän kohtelun suunnitelmat ovat asuinyksiköissä lasten saatavilla. Työntekijät on ohjeistettu valvontalainsäädännön §29:n mukaiseen ilmoitusmenettelyyn ja käytössä ovat vuosikellon mukaisesti sisäiset auditoinnit.

Palveluysikön johtaja delegoi hoito- ja kasvatushenkilöstölle rajoitustoimenpiteiden päättävävallan koulutuksen ja harkinnan jälkeen. Valtion lastensuojelulaitoksella on lääkehoidon suunnitelma, josta vastaa nimetty lääkäri. Palveluysikön lääkäri vastaa lääkehoidon suunnitelman mukaisesta toiminnasta palveluysikössä. Sairaanhoidtaja vastaa lääkehoitosuunnitelman toteutumisesta yksikön arjessa. Työntekijöiden perehdytysten varmistaminen toteutuu perehdytysohjelman kautta Vuolearningin oppimislustalla. Perehdytys tapahtuu esihenkilöjohtoisesti tiimeissä.

Lapsi on osallisena omissa asioissaan. Lapsi osallistuu hoito- ja kasvatussuunnitelman laadintaan ja hänellä on mahdollisuus osallistua dokumentoinnin laadintaan. Raportoinnit ja lausunnot käydään läpi lapsen kanssa. Lapsen tilanteen etenemistä ja palvelun sisällön laatua seurataan erilaisin mittarein, jotka on avattu aiemmin. Lapsen mahdollisuus ottaa yhteyttä niin halutessaan sosiaalityöntekijään, muihin viranomaisiin ja läheisiin varmistetaan asuinyksiköissä lasten käytössä olevalla tabletilla ja/tai tietokoneella sekä puhelimella.

Lastensuojelulain 55§:n mukaiset lapsen käyttövarat vahvistetaan vuosittain Valtion lastensuojelulaitoksen johtajan päätöksellä. Lasten osallisuutta palveluysiköiden toiminnan kehittämiseen tuetaan mahdollisuutena osallistua kehittäjäryhmiin yhdessä työntekijöiden kanssa. Lasten palautteita kerätään säännöllisten Pulssi-kyselyiden lisäksi Kartta-järjestelmään kirjattavissa palautteissa. Palautetta on mahdollisuus jättää myös anonymisti Valtion koulukotien kotisivujen palaute- lomakkeella.

4.1 Palvelujen lainmukaisuuden varmistaminen

Valtion lastensuojelulaitoksessa palvelujen lainmukaisuus varmistetaan noudattamalla voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä, organisaation sisäisiä ohjeita sekä omavalvontaohjelmassa kuvattuja toimintatapoja. Toiminnan lähtökohtana on

lapsen edun ensisijaisuus, perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä lasten oikeuksien toteutumisen varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Palvelujen lainmukaisuutta varmistetaan muun muassa:

- Huolehtimalla henkilöstön riittävästä osaamisesta, perehdytyksestä ja täydennyskoulutuksesta
- Varmistamalla, että päätöksenteko, kirjaaminen ja asiakastyö toteutetaan lainsäädännön mukaisesti
- Seuraamalla toimintaa säännöllisesti omavalvonnan, esihenkilövalvonnan ja johdon seurannan avulla
- Valvomalla rajoitustoimenpiteiden käyttöä ja niiden lainmukaisia perusteita
- Käsittelemällä asiakaspalautteet, muistutukset, kantelut, epäkohtailmoitukset sekä poikkeamat järjestelmällisesti
- Seuraamalla toimintaa koskevia säädösmuutoksia ja päivittämällä toimintakäytäntöjä niiden mukaisesti
- Toteuttamalla tarvittavat korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet havaittujen puutteiden perusteella.

Lainmukaisuuden toteutumista arvioidaan säännöllisesti osana omavalvontaa. Arvioinnissa hyödynnetään asiakas- ja henkilöstöpalautetta, omavalvonnasta saatavaa tietoa, sisäisiä tarkastuksia sekä valvovien viranomaisten havaintoja. Havaitut poikkeamat tai epäkohdat dokumentoidaan, käsitellään viivytyksettä ja niiden korjaamiseksi laaditaan tarvittavat toimenpiteet.

Asuinyksikön esihenkilönä toimiva tiiminvetäjä seuraa rajoituspäätösten laatua ja sisältöä omassa asuinyksikössään. Johtaja seuraa ja arvioi koko toimintayksiköiden rajoituspäätösten laatua ja oikeellisuutta. Ohjeistuksissa painotetaan sitä, että jokaisesta rajoituspäätöksestä raportoidaan yksikön johtajalle. Rajoituspäätöksiin koulutetaan systemaattisesti samalla tavalla jokaisessa toimintayksikössä. Kaksi kertaa vuodessa ovat juristin pitämät laajemmat lastensuojelu- ja hallintolakikoulutukset. Sosiaalityöntekijät pitävät neljä kertaa vuodessa toimintayksiköissä rajoitustoimenpiteisiin liittyvät koulutukset. Koulutukset ovat suunnattu sekä uusille että vanhoille työntekijöille.

Viraston juristi antaa juridista tukea ja konsultaatiota palveluyksiköihin ja organisaatioon. Lastensuojelutyön johtaja antaa tukea ja ohjausta sekä valvoo organisaatiossa lastensuojelupalveluiden lainmukaisuutta ja laatua. Valvovien viranomaisten palautteet ja päätökset käydään systemaattisesti läpi anonyymissa muodossa

lastensuojelun johtotiimeissä lävitse. Näin siksi, että saatu palaute ja oppiminen toteutuu organisaatiotasolla.

Palvelujen lainmukaisuuden varmistaminen on koko henkilöstön yhteinen tehtävä. Jokaisella työntekijällä on velvollisuus toimia säädösten mukaisesti, tuoda esiin havaitsemansa epäkohdat sekä osallistua toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Näin varmistetaan lasten oikeusturvan, asiakasturvallisuuden sekä laadukkaiden lastensuojelupalvelujen toteutuminen.

4.2 Yhdenvertaisuus

Valtion lastensuojelulaitoksessa kaikkia lapsia, heidän läheisiään sekä henkilöstöä kohdellaan yhdenvertaisesti, arvostavasti ja oikeudenmukaisesti. Toiminnassa noudatetaan yhdenvertaisuuslain, tasa-arvolain, lastensuojelulain sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteita.

Jokaisella lapsella on oikeus tulla kohdatuksi yksilönä riippumatta esimerkiksi iästä, sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, sukupuolen ilmaisusta, kielestä, alkuperästä, kansalaisuudesta, uskonnosta, vakaumuksesta, toimintakyvystä, terveydentilasta, perhesuhteista tai muista henkilöön liittyvistä tekijöistä. Syrjintää, kiusaamista, häirintää ja epäasiallista kohtelua ei hyväksytä missään muodossa ja jos sitä ilmenee, esihenkilöllä on velvollisuus puuttua siihen jämäkästi ja oikea-aikaisesti. Tähän velvoittaa myös työturvallisuuslaki (738/2002).

Yhdenvertaisuutta edistetään varmistamalla, että lapset saavat osallistua itseään koskevien asioiden käsittelyyn ja voivat ilmaista mielipiteensä turvallisesti. Lasten yksilölliset tarpeet, taustat, kulttuurit, kielet, uskonnot ja vakaumukset huomioidaan arjen toiminnassa, kasvatuksessa, hoidossa ja kuntoutuksessa. Lasten kulttuuritausta huomioidaan esimerkiksi pidettävissä juhlissa ja lahjoissa. Tämä on sisällytetty ohjeistuksiin mm. lapselle maksettavissa summissa. Tarvittaessa käytetään tulkkaus- ja muita tukipalveluja osallisuuden ja ymmärryksen varmistamiseksi.

Henkilöstö vastaa omalla toiminnallaan yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja arvioi säännöllisesti toimintatapojaan syrjinnän ehkäisemiseksi. Jokaisen työntekijän on puuttuttava epäkohtiin viipymättä. Lasten sekä henkilöstön kokemuksia yhdenvertaisuuden toteutumisesta seurataan osana omavalvontaa ja toiminnan kehittämistä.

Yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan säännöllisesti asiakaspalautteen, henkilöstön havaintojen, omavalvonnan sekä laadunhallinnan menetelmien avulla. Tavoitteena on turvallinen, osallisuutta vahvistava ja jokaisen ihmisarvoa kunnioittava toimintaympäristö.

4.2 Yhdenvertaisuuden seuranta ja valvonta

Yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan osana laitoksen omavalvontaa, esihenkilötyötä ja päivittäistä toimintaa. Tavoitteena on tunnistaa ja ehkäistä syrjintää, epäasiallista kohtelua, eriarvoistavia käytäntöjä sekä muita yhdenvertaisuuden toteutumista heikentäviä tekijöitä.

Yhdenvertaisuuden toteutumista valvotaan seuraavin keinoin:

- Keräämällä säännöllisesti lasten palautetta sekä kuulemalla heidän kokemuksiaan kohtelusta, osallisuudesta ja turvallisuudesta (Pulssi-kyselyt)
- Käsittelemällä esille tulleet havainnot, muistutukset, kantelut, epäkohtailmoitukset ja muut palautteet viivytyksettä
- Seuraamalla rajoitustoimenpiteiden käyttöä ja arvioimalla niiden kohdentumista yhdenvertaisuuden näkökulmasta
- Tarkastelemalla asiakas- ja henkilöstöpalautteita (Pulssi-kyselyt, HenkilöstöBaro), työyhteisökyselyitä ja muita mittareita
- Käsittelemällä yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä säännöllisesti henkilöstöpalavereissa, työnohjauksessa ja kehittämissäpäivissä
- Varmistamalla henkilöstön osaaminen perehdytyksen, koulutuksen ja ohjauksen avulla
- Arvioimalla toimintatapoja ja päivittämällä niitä havaittujen kehittämistarpeiden perusteella.

Mikäli havaitaan yhdenvertaisuutta vaarantavia käytäntöjä, syrjintää, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, tilanteeseen puututaan välittömästi. Korjaavien toimenpiteiden toteutumista seurataan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana omavalvontaa.

4.3 Palvelujen laadun varmistaminen

Valtion lastensuojelulaitoksen palvelun laatu varmistetaan suunnitelmallisella omavalvonnalla, ammattitaitoisella henkilöstöllä, lasten osallisuuden vahvistamisella sekä toiminnan säännöllisellä arvioinnilla ja kehittämisellä. Laadunhallinnan tavoitteena on turvata lapsille turvallinen, vaikuttava ja heidän tarpeitaan vastaava hoito, kasvatusta ja kuntoutus.

Palvelun laatua varmistetaan:

- Huolehtimalla henkilöstön riittävästä määrästä, osaamisesta, perehdytyksestä ja täydennyskoulutuksesta, näiden toteutumista seurataan toimintayksiköissä työntekijäkohtaisesti
- Noudattamalla voimassa olevaa lainsäädäntöä, valtakunnallisia ohjeita ja organisaation toimintakäytäntöjä, ilmenneisiin epäkohtiin puututaan
- Arvioimalla asiakassuunnitelman pohjalta laadittuja hoito- ja kasvatussuunnitelmia yhteistyössä lapsen, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa tutkittuun perustuvia menetelmiä hyödyntäen (esimerkiksi SAVRY, validit mittarit)
- Keräämällä ja hyödyntämällä lasten, läheisten ja sosiaalityöntekijöiden palautetta (Pulssi-kyselyt)
- Seuraamalla asiakasturvallisuuteen, hyvinvointiin ja palvelujen toteutumiseen liittyviä tunnuslukuja ja havaintoja
- Käsittelemällä poikkeamat, vaaratapahtumat, muistutukset, kantelut ja epäkohtailmoitukset järjestelmällisesti
- Arvioimalla toimintaa säännöllisesti työyhteisössä, esihenkilötyössä ja johdon seurannassa, keinoina arviointiin hyödynnetään kyselyitä, auditointeja ja säännöllistä johtoryhmätyöskentelyä
- Toteuttamalla oikea-aikaisesti tarvittavat korjaavat ja kehittävät toimenpiteet havaittujen puutteiden perusteella.
- Käyttämällä näyttöön perustuvia työskentelymenetelmiä suunnitelmallisesti lasten hoito- ja kasvatustyössä

Palvelun laadun seurannassa tarkastellaan muun muassa lasten kokemuksia ja palautteita, mittaritietoja, asiakasturvallisuuden toteutumista, rajoitustoimenpiteiden käyttöä, tavoitteiden saavuttamista sekä henkilöstön toimintaedellytyksiä. Havaintojen perusteella toimintaa kehitetään ja palveluprosesseja parannetaan.

Palvelun laadun varmistaminen on koko henkilöstön vastuulla. Jokainen työntekijä osallistuu laadun ylläpitämiseen ja kehittämiseen omalla toiminnallaan sekä tuomalla esiin havaitsemiaan kehittämistarpeita. Tavoitteena on tarjota Valtion lastensuojelulaitoksen

perustehtävän mukaisesti lapsille laadukkaita, turvallisia ja vaikuttavia lastensuojelupalveluja, jotka tukevat heidän kasvuun, kehitystään ja hyvinvointiaan.

4.4 Poikkeamien tunnistaminen, seuranta ja käsittely

Poikkeamien seuranta perustuu avoimeen ja dynaamiseen turvallisuuskulttuuriin ja jatkuvan parantamisen periaatteeseen.

Valtion lastensuojelulaitoksen poikkeamien tunnistaminen ja seuranta ovat keskeinen osa omavalvontaa, riskienhallintaa ja asiakasturvallisuuden varmistamista. Poikkeamalla tarkoitetaan tapahtumaa, menettelyä tai olosuhdetta, joka poikkeaa sovitusta toimintatavoista, vaarantaa tai voi vaarantaa lapsen turvallisuuden, oikeudet tai palvelun laadun.

Poikkeamia tunnistetaan:

- Henkilöstön päivittäisten havaintojen perusteella
- Lasten ja läheisten antaman palautteen avulla
- Hyvinvointialueiden antaman palautteen ja havaintojen perusteella
- Muistutusten, kanteluiden ja epäkohtailmoitusten kautta
- Asiakasturvallisuuteen liittyvien tapahtumien ja läheltä piti -tilanteiden yhteydessä
- Rajoitustoimenpiteiden seurannassa
- Omavalvonnan, auditointien ja johdon seurannan avulla
- Yhteistyötahojen ja tulosohjaajan esille tuomien havaintojen perusteella

Havaituista poikkeamista tehdään ilmoitus organisaation käytössä olevan menettelyn ja ohjeistuksen mukaisesti. Poikkeamat kirjataan, käsitellään ja analysoidaan viivytyksettä niiden syiden, vaikutusten ja mahdollisten riskien tunnistamiseksi. Tarvittaessa käynnistetään välittömät toimenpiteet asiakas- tai työturvallisuuden varmistamiseksi.

Poikkeamien seurantaa toteutetaan säännöllisesti palveluyksikkö- ja virastotasolla. Seurannassa arvioidaan poikkeamien määrää, laatua, toistuvuutta ja taustalla olevia syitä. Tavoitteena on tunnistaa mahdolliset toimintaa heikentävät ilmiöt sekä ehkäistä vastaavien tapahtumien uusiutuminen.

Poikkeamien käsittelyn perusteella määritellään tarvittavat korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu niiden toteuttamiselle. Toimenpiteiden

toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan osana jatkuvaa omavalvontaa. Poikkeamista saatua tietoa hyödynnetään henkilöstön ohjauksessa, koulutuksessa, toimintatapojen kehittämisessä sekä palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden parantamisessa.

Tavoitteena on luoda avoin ja rehellinen toimintakulttuuri, jossa poikkeamien esille tuominen nähdään osana laadukasta työtä, oppimista, toiminnan kehittämistä ja lasten oikeuksien toteutumisen varmistamista. Lastensuojelupalveluiden tarkoituksena on mahdollistaa lasten oikeuksien toteutuminen.

4.5 Turvallisuus ja valmius

Turvallisuus koostuu riittävästä henkilöstöstä, koulutuksesta, ennakkoinnista, osaamisesta, toimintakulttuurista ja toimintaympäristöstä. Teknisen turvallisuuden osalta palveluyksiköissä ovat hälytysjärjestelmät. Valtion lastensuojelulaitoksessa käytetään Virve- viestintäjärjestelmää. Palveluyksiköissä on käytössä lainmukainen kameravalvontaa erikseen merkityissä paikoissa.

Palveluyksikössä huolehditaan asiakkaiden turvallisuudesta lain ja viranomais määräysten mukaisesti. Palveluyksikössä on kirjalliset turvallisuusohjeet sisäisten ja ulkoisten uhka- ja vaaratilanteiden varalle sekä tilanteisiin, joissa lapsi käyttäytyy aggressiivisesti. Henkilöstö harjoittelee tilanteissa toimimista säännöllisesti. Yhteisenä koulutus- ja toimintamallina käytetään AVEKKI-menetelmää, joka pohjautuu tilanteiden ennakkointiin. Palveluyksikössä suoritetaan vuosittain johdon ja henkilöstön yhteistyönä riskien arviointi, tehdään suunnitelma riskien vähentämiseen/hallitsemiseen sekä seurataan suunnitelman toteutumista. Turvallisuus otetaan keskeisenä lähtökohtana tilasuunnittelussa huomioon.

Lapsikohtainen riskien arviointi tehdään aina tarvittaessa. Jokaisen lapselle laaditaan lapsen oma turvasuunnitelma. Ennakoinnilla pyritään ehkäisemään tilanteiden tarpeetonta eskaloitumista ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Lapsen turvallisuuden tunne muodostuu palveluyksikön lämpimästä ilmapiiristä ja luottamuksellisista suhteista työntekijöihin. Luottamussuhteen rakentumiseen tarvitaan kohtaamista, hyvää vuorovaikutusta ja läsnä olevia työntekijöitä. Hyvinvoivalla, koulutetulla, pysyvällä ja riittävällä henkilökunnalla varmistetaan näiden toteutuminen. Tarvittaessa turvallisuuden sitä vaatiessa Valtion lastensuojelulaitos käyttää kilpailutettua vartijapalvelua.

Valtion lastensuojelulaitos varautuu poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriöihin. Poikkeusoloihin valmistautumista harjoitellaan osallistumalla alueellisiin valmiusharjoituksiin. Varavoima on käytössä kaikissa toimintayksiköissä.

5 Henkilöstö

Valtion lastensuojelulaitoksen henkilöstörakenteessa sovelletaan Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen koulusta annettua lakia 17§:n mukaisesti sekä Lastensuojelulain (417/2007) säännöksiä.

Erityisen huolenpidon asuinyksiköiden hoito- ja kasvatushenkilöstön henkilöstömitoitus on vähintään kaksi työntekijää (2,0) lasta kohden. Se koostuu asuinyksikön hoito- ja kasvatushenkilökunnasta. Asuinyksikön lähiesihenkilö vastaa hoidon ja kasvatuksen työn laadusta.

Vankilan perheosastolla on 9–10 työntekijää, joista vastaava ohjaaja toimii esihenkilönä ja vastuuhenkilönä. Henkilöstö on paikalla paikan päällä klo. 7–22 välisenä aikana pääsääntöisesti avovankilassa Vanajan ja Ojoisten vankilassa, Vanajan toimipaikassa. Tarvittaessa työntekijöitä työskentelee Hämeenlinnan suljetussa vankilassa. Vankilan perheosastolla on valmius ympärivuorokautisesti vastata akuutteihin tilanteisiin.

Moniammatillinen työskentely toteutuu palveluyksiköissä lääkärin, psykologin, sosiaalityöntekijän ja asiantuntijana toimivan sairaanhoitajan sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken. Asiantuntijat toimivat tiiviisti hoito- ja kasvatushenkilökunnan työn tukena lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelman mukaisesti. Asiantuntijoita ei lasketa mitoitukseen. Kiinteistönhoidosta ja laitoshuollosta huolehtivat alojen ammattilaiset. Kouluopetus tapahtuu pienryhmissä erityisluokanopettajan johdolla. Erityisluokanopettajan lisäksi henkilökuntaan kuuluu koulunkäynninohjaajia ja tarvittaessa henkilökohtaisia avustajia. Vankilan perheosastolla tehdään tiivistä moniammatillista työtä vankiterveydenhuollon ja rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

Valtion lastensuojelulaitoksella on suunnitelma henkilökunnan pysyvyydestä ja työkykyä ylläpitävästä toiminnasta.

Valtion lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon soveltuvan korkeakoulututkinnon tai aiemman opistotasaisen tutkinnon suorittaneita ammattilaisia, kuten sosionomeja (AMK), sairaanhoitajia (AMK), yhteisöpedagogeja (AMK) ja kasvatustieteen maistereita. Lakimuutoksen myötä

1.10.2026 alkaen yöaikaan voi toimia myös sosiaali- ja terveydenhuollon perustutkinnon suorittanut työntekijä, mutta kuntouttavassa suljetussa laitospalveluissa kaikilta hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalta vaaditaan soveltuvaa korkeakoulututkintoa. Vankilan perheosastolla suurimmalla osalla on soveltuva sosiaali- ja terveydenhuollon korkeakoulututkinto. Jokaisen työntekijän sosiaali- tai terveydenhuollon laillistettuna ammattihenkilönä toimiminen tarkistetaan rekrytoinnin ja omavalvonnallisen seurannan yhteydessä Lupa- ja valvontaviranomaisen rekisteristä.

Organisaatiotasoinen täydennyskoulutussuunnitelma laaditaan vuosittain. Jokainen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva käy täydennyskoulutuksia vähintään kolme päivää vuodessa toimintayksikön suunnitelman mukaisesti. Täydennyskoulutusten toteutumista seurataan. Valtion koulukotien henkilökuntaa koulutetaan seuraavasti:

Valtion lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunnan täydennyskoulutukset
1. Traumaorientoitunut työote
2. Dialektinen käyttäytymisterapia (DKT) työotteena
3. Lastensuojelulain mukainen rajoittaminen
4. Lääkehoidon teoriakoulutukset
5. Aggressioiden ja väkivallan ennaltaehkäisy ja hallinta (AVEKKI)
6. Ensiapu
7. Päihdetyömalli
8. Hygieniapassi
9. Perheterapeuttinen orientaatio (alkamassa 2027 aikana)
10. Neuropsykiatrinen työote (alkamassa 2027 aikana)

6 Asiakaskokemus

Asiakaskokemuksen kerääminen ja sen hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä on keskeisessä roolissa Valtion lastensuojelulaitoksessa.

Lasten, huoltajien ja yhteistyötahojen palautetta kerätään säännöllisesti ja hyödynnetään palveluiden kehittämisessä. Lisäksi Valtion lastensuojelulaitokseen juurrutetaan lasten kehittäjäryhmä- ja kokemusasiantuntijatoimintaa osana asiakaskokemuksen kehittämistä ja hyödyntämistä palvelujen kehittämisessä.

6.1 Asiakaspalautteen hyödyntäminen

Valtion lastensuojelulaitoksessa on käytössä Pulssi- asiakaspalautemalli, joka korostaa lasten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia omassa asuinympäristössään sekä ottaa huomioon myös lapsen läheisten ja henkilökunnan hyvinvoinnin. Valtion lastensuojelulaitoksen verkkosivuilla on lisäksi avoin palautekanava, johon voi anonyymisti kirjoittaa palautetta. Vankilan perheosastolla vanhemmille ja yhteistyötahoille tehdään loppupalautekysely.

Pulssi- kysely toteutetaan sijoitettuna oleville lapsille 10 kertaa vuodessa, perheille kaksi kertaa vuodessa ja sosiaalityöntekijöille yhden kerran vuodessa. Henkilökunnan osalta Pulssi- kysely toteutetaan kahdesti vuoden aikana. Pulssi- kyselyn tavoitteena on kerätä tietoa asiakaskokemuksesta sekä kartoittaa perheiden ja sosiaalityöntekijöiden näkemystä yhteistyön toimivuudesta. Lisäksi henkilökunnalle on kerran vuodessa HenkilöstöBaro-kysely, jossa kartoitetaan henkilökunnan hyvinvointia, johtamista sekä kehittämiskohteita. Palautekyselyjen pohjalta toimintaa kehitetään ja mahdollisia epäkohtia pystytään korjaamaan. Nämä yksikötason tiedot käsitellään palveluyksiköiden omissa laatujohtoryhmissä. Organisaation laatujohtoryhmässä analysoidaan laajemmin koko viraston saatu asiakaspalaute. Palautekyselyn tulokset raportoidaan osana oma- valvontaohjelman raportointia verkkosivuilla.

Palvelun sisällön vaikuttavuutta kerätään Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen ACElife-tutkimushankkeen tutkimustietoon perustuvilla mittareilla, jotka omaohjaaja käy lapsen kanssa keskustellen lävitse. Kun dataa palvelun vaikuttavuuden laadusta on kertynyt enemmän, tieto on saatavilla palveluyksikkökohtaisesti johtamisen tueksi.

Epäkohdan selvittelyissä on tärkeää osallistaa lapsi siihen ja kuulla lasta. Vaaratapahtumien käsittelyn toimintamallissa korostaan lapsen kuulemistä ja osallisuutta tapahtuman selvittelyssä.

Mun mentori- hankkeen aikana Valtion lastensuojelulaitoksessa on aloitettu lasten kehittäjäryhmätoiminta, jossa lapset pääsevät kehittämään palveluita. Kokemusasiantuntijat ovat osa palveluyksiköiden arkea ja he osallistuvat myös palveluiden

kehittämiseen. Lasten kehittäjäryhmä ja kokemusasiantuntijuutta hyödynnetään palveluiden kehittämiseen ja uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun käynnistämiseen.

7. Omavalvonnan raportointi

Omavalvonnan raportoinnin tarkoituksena on varmistaa toiminnan lainmukaisuus, laatu, turvallisuus ja jatkuva kehittäminen. Raportoinnin avulla seurataan, toteutuvatko lastensuojelulaitoksen toiminnalle asetetut laatutavoitteet, lasten oikeudet sekä omavalvontaohjelmassa määritellyt menettelytavat.

Valtion lastensuojelulaitoksessa omavalvonnan tietoja raportoidaan säännöllisesti omavalvonnan mittaritietoihin. Omavalvonnan raportointi perustuu toiminnasta kerättyyn tietoon, kuten asiakaspalautteisiin, vireille tulleisiin valvonta-asioihin, poikkeama- ja vaaratapahtumaraportteihin, viranomaisvalvonnan havaintoihin ja toteutuneisiin koulutuksiin sekä kehittämistoimenpiteisiin. Raportoinnissa tarkastellaan myös rajoitustoimenpiteiden käyttöä, asiakasturvallisuutta, henkilöstöresursseja sekä muita toiminnan laadun kannalta keskeisiä tekijöitä.

Kerätty tieto käsitellään säännöllisesti esihenkilöiden, henkilöstön ja johdon kanssa. Tietoja käsitellään paitsi laatujohtoryhmissä, mutta tarvittaessa myös muissa johtoryhmissä. Raportoinnin avulla tunnistetaan toiminnan vahvuuksia, riskejä ja kehittämiskohteita sekä sovitaan tarvittavista korjaavista ja ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä. Havaintojen perusteella määritellään tarvittavat kehittämistoimenpiteet, nimetään vastuuhenkilöt ja asetetaan aikataulut niiden toteuttamiselle. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan osana jatkuvaa omavalvontaa.

Omavalvontatietojen järjestelmällinen hyödyntäminen tukee jatkuvaa parantamista, vahvistaa toiminnan läpinäkyvyyttä ja auttaa varmistamaan, että toiminta toteutuu lasten edun mukaisesti sekä lainsäädännön ja organisaation tavoitteiden edellyttämällä tavalla.

Omavalvonnan keskeiset havainnot ja kehittämistoimenpiteet raportoidaan organisaation johtamisjärjestelmän mukaisesti. Raportointi tukee toiminnan läpinäkyvyyttä, vastuullisuutta ja jatkuvaa parantamista sekä varmistaa, että lasten etu ja oikeusturva toteutuvat kaikessa toiminnassa.

7.1 Omavalvontatietojen hyödyntäminen

Valtion lastensuojelulaitoksessa omavalvontatietoja kerätään, analysoidaan, hyödynnetään ja raportoidaan osana toiminnan johtamista, laadunhallintaa ja jatkuvaa kehittämistä. Omavalvontatiedon tarkoituksena on varmistaa lasten oikeuksien toteutuminen, palvelujen laatu, asiakasturvallisuus ja toiminnan lainmukaisuus. Tietoa käytetään toiminnan vahvuuksien, riskien ja kehittämiskohteiden tunnistamiseen sekä korjaavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnitteluun.

Omavalvontatietoja hyödynnetään erityisesti:

- Palvelujen laadun ja asiakasturvallisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä
- Lasten, nuorten ja heidän läheistensä osallisuuden vahvistamisessa
- Henkilöstön toiminnan, osaamisen ja työskentelytapojen kehittämisessä
- Riskienhallinnassa sekä poikkeamien ja epäkohtien ehkäisemisessä
- Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja lasten oikeuksien toteutumisen seurannassa
- Rajoitustoimenpiteiden käytön arvioinnissa ja toimintakäytäntöjen kehittämisessä
- Henkilöstöressurssien ja toimintaprosessien suunnittelussa
- Johtamisen, päätöksenteon ja strategisen kehittämisen tukena.

Omavalvontatietoa muodostuu muun muassa lasten, läheisten sekä sosiaalityöntekijän palautteista, henkilöstön havainnoista, omavalvontailmoituksista, poikkeama- ja vaaratapahtumailmoituksista, epäkohtailmoituksista, muistutuksista, kanteluista, rajoitustoimenpiteiden seurannasta sekä sisäisen ja ulkoisen valvonnan havainnoista.

Kerättyä tietoa hyödynnetään:

- Toiminnan laadun ja asiakasturvallisuuden arvioinnissa
- Lasten oikeuksien, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumisen seurannassa
- Riskien tunnistamisessa ja riskienhallinnan kehittämisessä
- Toimintatapojen, palveluprosessien ja työmenetelmien kehittämisessä
- Henkilöstön osaamisen ja koulutustarpeiden arvioinnissa
- Korjaavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnittelussa sekä niiden vaikutusten seurannassa
- Johtamisen, päätöksenteon ja strategisen kehittämisen tukena.

Omavalvontatietoja käsitellään säännöllisesti työyhteisöissä, esihenkilötyössä ja organisaation johdon seurannassa. Havaittujen kehittämistarpeiden perusteella määritellään tarvittavat toimenpiteet, vastuuhenkilöt ja aikataulut. Toimenpiteiden toteutumista sekä niiden vaikuttavuutta seurataan osana jatkuvaa omavalvontaa.

Omaavalonnan keskeiset havainnot, riskit, kehittämistoimenpiteet ja niiden toteutuminen raportoidaan organisaation raportointikäytäntöjen mukaisesti. Raportoinnin avulla varmistetaan tiedonkulku, toiminnan läpinäkyvyys sekä johdon mahdollisuus seurata palvelujen laatua, turvallisuutta ja lainmukaisuutta. Omaavalonnan tuloksia hyödynnetään myös omaavalonntaohjelman ja toimintakäytäntöjen säännöllisessä arvioinnissa ja päivittämisessä.

Omaavalonntatietojen järjestelmällinen hyödyntäminen ja raportointi tukevat jatkuvaa parantamista sekä varmistavat, että palvelut toteutetaan lapsen edun ja lainmukaisesti, turvallisesti ja laadukkaasti.

7.2 Omaavalonntaohjelman arviointi ja päivittäminen

Omaavalonntaohjelma tarkistetaan vähintään vuosittain sekä aina, kun toiminnassa, organisaatorakenteessa, palveluissa, riskeissä tai säädösympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Päivitystarpeita voidaan tunnistaa myös omaavalonnan seurannan, palautteiden, riskien auditointien, valvontahavaintojen tai viranomaisohjauksen perusteella.

Valtion lastensuojelulaitoksessa omaavalonntaohjelmaa arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti, jotta se vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomaisohjeita sekä toiminnan ja toimintaympäristön muutoksia. Arvioinnin tavoitteena on varmistaa, että omaavalonnta tukee palvelujen laatua, turvallisuutta, lainmukaisuutta ja lasten oikeuksien toteutumista.

Omaavalonntaohjelman toimivuutta arvioidaan hyödyntämällä:

- Omaavalonnan mittaritietoja
- Omaavalonnassa sekä sen seurannassa kerättyä tietoa
- Asiakaspalautetta (lapsi, läheiset ja sosiaalityöntekijät)
- Henkilöstön havaintoja ja kehittämisohdotuksia
- Poikkeamien, vaaratapahtumien, muistutusten, kanteluiden ja epäkohtailmoitusten käsittelystä saatua tietoa
- Rajoitustoimenpiteiden seurantaa
- Sisäisten ja ulkoisten valvontojen havaintoja
- Auditointitietoja

